

המזכבה

עתון שבועי

לכל עניני החיים. לספרות ולמדעים ולכל עניני היהודים

..... יוצא לאור בכל ערב שבת.

מחיר החתימה:

באוסטריה-אונגריה:
לשנה 6 כתרין
לחצי שנה 3
לדבוע 1.50

באשכנז:

לשנה 7 כתרין
ביתר הארצות:
לשנה 8 כתרין

האדרסה לבית המערכת ולאדמיניסטרציה:

„Hamicpe“

ul. Św. Sebastyana 32, Kraków.

מחיר מודעות או הזכרות לנפטרים

לפי גודל השטח.

כרבת מו"ט חצי הכרת.

גליון בודד 12 הלר.

מכתבים בלתי חפשים לא יתקבלו.

כ"י, שלא נרשם, לא יישב לבעדיו.

המשנה מקומו עליו להודיענו מיד לא

רק שם מקימי החדש, כ"א גם שם

מקימו הקודם. — אין משנים את

האדרסה מאיש לאיש.

Kraków, 21. Października 1904.

גליון כ"ה

קראקא, י"ב השון תרס"ה.

מתנדבים ונותנים את הצאי קופיקותיהם, להשתתף במצות השכלת העם, כי הכל נוכחו, כי רק בזו תשועת הרוסים, אם גם לימים רחוקים.

בנוגע לישראל אין הכלל הזה מוקים בכל פרטיו, אם גם בכלל אמת הוא גם אצלנו, שהרי הפתגם דעת הסרת וכו' כלל עברי הוא מן הגמרא והמדרשים. אלו ישבו ישראל על אדמתם, או בודאי היתה הדעת רפואת כדוקה לעם, היא היתה נותנת בו כה ועזו ויכלת, להתגבר על אויביו ולהסר כל המבשולים מעל דרכיו ולעלות במעלות ההצלחה. כי החכמה, בתור מאירת אור הנפש ומרחבת אופק הדעת ומרבה עזו ומרין וידיעה עצמית, לא תוכל להזיק להיהודים, אדרבה תחזק גם את כח היתרות ותתן לה יסודות חדשים ושרשים חזקים יותר משרשי אמונה עורת. התורה לא הזהירה אותנו להאמין וללכת בעינים עצומות אהרי הכתוב, כי אם „וידעת והשבות אה לבבך“, „שאל נא לימים ראשונים. כמה דברים אמורים — כשהחכמה היא חכמה יהודית, על שנתנה בכלי יהודי ובתוך סביבה על יהודית. חכמה כזאת לא הזהירה התורה, לא אסרה הז"ל ולא גזרו נגדה אף הקנאים כימי הבינים, אדרבה עסקו בה וילמדוה לתלמידים ולתינוקות. על איזו חכמה גזרו? על „חכמה יונית“, על חכמה בנויה על הקדמות זרות למסורתנו ואשר הרצו אותה ביות עמים נכרים והעלולה להדיח אותנו מאחרי אלקי ישראל ולעקרנו משרש נשמתנו ולהכריטנו מן הגזע העתיק, שנקשרנו בו אלפי שנה

בעוד שההינאים והרוסים נשארו אהורנית. כל איש צבא יפני, ואין צריך לומר פקדיהם, יודע דעת, חכמה ולשון והיא מבין למה הוא נלהם, בעד מי ומה, הוא יודע את ערך גבורת ממשלתו. והרוסי אינו יודע מאומה, הוא רק ככלי שרת מת ביד המצביא, על בן נפלו הרוסים פלאים. כאשר נצחו הפרוסים במלחמה נגד האוסטריאים והצרפתים אז אמרו: לא לשר-הצבא הנצחון, כי-אם לראש בית הספר האשכנזי. הדעת היא בזמן הזה הכל על האשכנזים ועל היפנים ועל האמריקנים ועל האנגלים יאמרו: „דעת קנית מה הסרת“, ועל הרוסים ועל הספרדים ועל היהודים ועל החינאים יאמרו: „דעת הסרת מה קנית“, הראשונים יעלו מעלה מעלה והאחרונים ירדו מטה מטה. עתה פקחו רבים מן המשכילים ברוסיא את עיניהם ויראו את סבת מפתחם. לפני חדשים אחדים קבצו כל בתי הפקידות וכל העתונים בסף אין מספר מיד העם בשביל פנינת מלחמה, כי הכל היו בטעות, כי הספינות תפושות מגינים ומורות הפחים והזיקים הנה מקורות הגבורה והנצחון. עתה מקבצים בסף למען—בתי ספר לעם, הע יודים להבנות. נשים עדינות תפרקנה עדין מעליהן, פטרוזיטים רוסים יעמיקו להוריד ידיהם אל תוך ביסם, להוציא נדבות הגנות נשביל בתי ספר לעם. בתי מערכות העתונים הגדולים נצורים כל הימים הזמון עם רב, אשר גורל ארצם האטללה נגע עד לבם ויביאו איש איש את נדבתו. קבצנים חוזרים על הפתחים

דעת הסרת מה קנית.

מלכות רוסיא הגדולה תמערד מוסדותיה ורגזו ועמודיה יתפלצו, כסא הקיסר הגדול והאדיר, המושל יחידי על מאה וארבעים מיליון נפש אדם, אשר מות וחיים של עשירית כל יושבי תבל תלוים כהכל פיו — כסא המלך הזה אינו נכון וכמות. על השאלה „מדוע“ כבר השיבו כל גדולי הדעה והושבי מחשבה ברוסיא ובהוין לארין: דעת הסרת ברוסיא, על בן הכל הסר. על בן נכשלו הגבורים במלחמה, כלי התותח היו כקש נדף, עצת חכמי התכסים נפתלה ואלפי המיליונים רובל, שכבר הוציאה ממשלת רוסיא ושעוד עתידה היא להוציא — מאפע, ופעולות הציי המיליון אנשי צבא מלומדי מלחמה שמעטים כמותם בתבל — אפס, ואין. עם קטן ורל, שלא נודע דבר על אדותיו בדברי ימי העולם, עם הלש ושפל קומה, אשר כהגבים המה בעיני הענקים הצפונים, הכריעו את הענק ויכו בו כלי המלה להורותה, כי כלי דעת וחכמה אי אפשר להחזיק מלוכה ושלטון בזמן הזה: חיפנים הפראים, מאוי אזיא, אשר מראה פניהם כפני קופים, גברו לא רק נגד החינאים, שהם רביעות מספר כל יושבי תבל, כי אם גם נגד העם הרוסי הגדול, אשר הכניע עמים רבים מיושבי אירופה תחתיו. כי היפנים קנו להם דעת, למדו בשנים מעטות את כל חכמות אירופה וירכשו להם את כל פרי החקירות והנסיונות והתגליות של כל עמי אירופה,

למען התכרר מעמ, ומפיו התמלטו חרוזי רומנצה ישנה שהיתה חביבה על אביו, לאמר: „באו מעל ענפו עלה בסתו בסופו מן הרוח נקטף, נסחף...“

אל מנגינתו זאת נלוה שאון הרוח ההומה מעל לגלי הקברים והמגפף את ה„מצבות“ השחורות והאיומות. עננים כבדים כסו את פני הרקיע וגשם בלתי נפסק ירד בזעף וידיח את מעונות המתים הצרים. העצים החשופים נשאו ענפיהם הערומים ברעש השמימה וכפיתיהם ספקו זו לזו בילל נורא ואיום. בפעם בפעם נגעו הענפים ב„מצבות“ והשאון הזה עורר רעדה, פחד וחרדת צלמות, אולם השמן זמזם את שירתו הלאה וכל אלה לא הפריעוהו.

„האח, מה ירע מזג אויר כזה למתים“, חשב השמן. „הלחות והרטיבות לא הנעם להם מאד. אמנם המתים לא ייראו מפני הרימזיזים. אלכה נא ואררוש להם. שיחה עם המתים תהיה נעימה מאד. אם לא יתעני זכרוני הציעו פה משכב לאחד הסופרים. בחייו התראנו פנים כפעם בפעם, ומדוע לא נהדש את ידירותנו? נפשות הסופרים הן רחבות מאד הן ועינם לא תרע שבעה, אולי השביע המות את ידידי רצון וכל משאלותיו נמלאו? הבה אבקש ואחשוף את מצפוננו!“ ויעבור השמן על פני שירות רבות של מצבות וקברים ויבקש ויחפש וימצא. „הוי!“ קרא

יכה פעם בקפיותו;
עוד ימים ובקדרר
רממה חרישית כמותו...

שב"ס גוטספלד.

השמן

כאח מ. גורקי.

כחלל הטבע בחרף נכבול ולחלוש, יחוש האדם כנפשו בלי משים, כי גם הוא ילך הלוך ונכול, הלוך יהלש עמו. פעולה מעיקה ומחכאה תפעל ראשית הסתו על האדם. השמים המעוננים והקודרים זמן רב, הלילות האפלים, הרוח הסואן ומילל, הצללים השחורים והארוכים, כל אלה יעציבו את רוחו ויעכרו אותו מאד, ולמראה החיים הבלתי-קימים, ההולכים וחולפים ב„צל עובר וכענן כלה“ אחזנו שער וזועה. בעקב חיי שמחה ואור של הקיץ הנעים יבא המות השחור ובידו הנסה ישחית ויכלה את הכל, ועיני האדם רואות, רואות וכלות. איזה ערך ואיזו תכלית יש לחיי האדם? קשה מאד להתגבר ולהבליג על המחשבות הנוגות והמעציבות האלה, הבאות לרגלי החרף בלבנו נכמעט למעלה מבחנו האנושי הוא. כליל חרף. אפל אחר התהלך השמן על שדה בית הקברות וישומם מאד. וידך הלך ושרק לאט,

פיליטון.

שעוני.

בחקרי תלוי שעוני
ישן וקטן לשחת;
נשבר נדבא קמוני.
וקודו-נפש נאנחת.
בעודני קמן ורדי,
מקא חרומות נכה.
רפק שעוני נדך
גם הוא קלי מנוח.
או-עתה הוא יגע.
כא יסכן עוד בחיים.
עד-מתי מי יודע
יטמטק עוד בעצרתים?
השעות קלי חוק נסדר

כה החכמה בדוק ומנוסה גם בקרב עמנו פה היום. כל עוד היו בפולין היהודים חכמים מן הנוצרים עם הארץ, או הצליחו היהודים וימשלו בשבניהם ויאבלו את חלב הארץ, אף שלא היו להם זכויות מדיניות הרבה. אז התפארו היהודים: "דעת קנית מה חסרת". ועתה מאז השבילו הנוצרים עם הארץ והמה חכמים מן היהודים רע ומר גורל היהודים, לחץ היהודים בני הכפרים גדול מנשוא, מיכר שכמעט כלם אבדו פרנסתם. עתה ילענו ליהודים: "דעת חסרת מה קנית". כל מי שלמד חכמה ודעת בקרבנו הרי הוא חזק ומצליח בדרכו ומושל בכל אחיו ודרכים רבות, הגדורות לפני סתם יהודי, תפתחנה לפניו. אבל האיש ההוא יכרת יכרת מנוף אומתנו, מעט או הרבה, כי את חכמתו למד ברוח עמים נכרים ובכלי לא שתור ועל ידי חכמה בזאת ירפו הקשרים, שהיה קשור בהם עם עמו. וכמדת, שירבו אצלנו מלומדים כאלה, באותה מדה יחלש עמנו וירפו כחות חייו. גם הרוח הלאומי לא יעצר כח להזק הרבה את הקשר המהכר את האינטליגנציא היהודית, המגודלה ברוח העם הרוסי עם רעותה, המגודלה ברוח העם האנגלי ואת שתיהן עם היהודים הארתורקסים, הנאמנים למסרת אבות ואשר שאבו את כל חכמתם מספרות ישראל. שקר הדבר, אשר אמרו משכילינו הראשונים, כי אין החכמה צרה לתורה. הנסיון הורנו למד, כי אמנם החכמה כשהיא לעצמה אינה צרה ליהדות, אם אך לא יהבלו משכילינו הצעירים, לאהזו במשפט הקרום, כי על כל משביל לפדוק מעליו בעל כרחו עול דת. אבל כל זמן שאין ליהודים דרך אחרת ללמד את בניהם חכמה דק בבתי גמנוזים של לאמים אחרים, הרי כל גמנוזים כרשת פרושה לרגלינו, לקחת בנינו מעל ברכינו בחלקקות ובתברקת תועלת קרובה ולדבקם בעמים אחרים לרעת היהדות.

ציון לא היתה שם מקום, כמו שאין להן מקום כבדלון וכבודפסט. לחכמה ולדעת אנו צריכים, כי רק בהן נחזק וננכר על שונאינו ונכונן קיומנו הכללי והפרטי ורק בכחן נצליח, לצעור הלאה בדרכנו ולהשיג מטרתנו. אבל אל נא נקנה את החכמה בכלי זר, אל נא נגדל את בנינו ברוח עמים זרים, אל נא נבכר את התועלת הפרטית, הכאה בנוק אומתנו בכלל, אל נא יצא שכרנו בהפסדנו. לגמנוזיות עבדיים צריכים אנהנו, אשר שם ילמדו בני ישראל את כל ענפי החכמה ביחד עם הלמודים המיוחדים ליהודים. ואת הזמן, שיחסר לתלמידים ללמוד התורה בגלותם זמן רב כלומדים אחרים, נשלים בסדרים טובים וכתחבולת פרגנוזיות, העושות נפלאות בזמן הזה, שיחזיק המועט את המדובה. ואל יהיה הדבר הזה קשה בעינינו ביותר, כי יסוד גמנוזים עברי פרטי אינו קשה כל כך להוציאו אל הפועל. בשכר הלמוד, שישלם כל תלמיד ובתמיכות מצד הקהלות יוכל להתקים גמנוזים עברי פרטי בכל עיר גדולה אף בגלוציה העניה, כמו שיתקמו הגמנוזיות הפרטיים לנערות. בכח הגמנוזים היהודי התקיימה היהדות באשכנז הדרומית ותתקים גם במורביא. בשתי הארצות האלה כבר ידעו אחינו זה כמה מה חסר להם. עת הוא שידעו גם בגלוציא.

בחפזין בקריאת שמותם, "הנני" בלשון עמם ולא בלשון אשכנזי, "היער". עוד נשאר בזכרון כל איש המקרה המרגזין, שקרה בפדעמישל, שיהודי רוזוויט בעל אשה ובנים, שנקרא לצבא לי"ד יום ובהקרא שמו ענה בחפזון "יעסעסעם" מתוך הרגילות לדבר לניצרים פולנית ויאסרוהו בעבור זה לזמן ארוך. מקרים כאלה קרו למאות בכל שנה ויעלו קצף גדול ביחוד בקרב המשיכים נגד הממשלה וזו היתה אחת הסבות של האבסטרקציא. לע"ע המצב מורה מאד. כאשר נפתח ועד המדינה בניהם השכיתו האשכנזים את העבודה בכל החבלות האבסטרקציא וכל עמל הנציב והנשיא לעשות שלום עלה בתהו והבית נסגר. המשיכים נכונים איפא, לעשות כן גם למועצות הממלכה, כאשר יפתח.

מות מלך זכסים. גיאורג מלך זכסים מת וקן ושבע ימים, אף שלא ישב על כסאו רק שנתים וארבעה חדשים אחרי מות אחיו ארברט. למלכי זכסים ערך קמן מאד בימינו בעניני הפוליטיקה של העולם ושל מלכות אשכנז. היו ימים שהזכסים היו שבט מושלים ונסיכים היו קיסרי אשכנז, שהפילו חתימה גם למרחוק. אך מאז זרחה שמשם של בית מלכי אוסטריא ובית מלכי פרוסיא שקעה שמשם של בית מלכי זכסים וזרועם נשברה, אף שגם בימינו השבט הזכסי הוא הגדול בכל שבטי אשכנז. וזהר ממחציתם עומדים החת שבט מלכי פרוסיא ואף הזכסים העומדים בפני עצמם נחלקים לעשרים ממלכות ונסיכות קטנות, שהגדולה והחשובה בהן היא ממלכת זכסים (שטחה הוא ששית שטח גלוציא). בארץ הזאת קם לומר ויתקן את הדת הנוצרית ויקרע את כל העמים יושבי צפון אירופה מתחת יד האפיפיור וגם כל העם הזכסי הם לומרנים, רק בית מלכות זכסים הוא קתולי. כי בראשית המאה ה"ח קבלו נכזים זכסים את הדת הקתולית, למען ינחלו את מלכות פולן ומאז שודרת רוח דעה בין העם הזכסי ובין מלכיו. השנאה בין המלך ובין העם נגלה ביחוד בימי המלך הזה האחרון ע"י מעשה כלתו, שהמלך, אשר רוח הישועים רבותיו בקרב, עות משפט ויעקל ארחתו, למורת רוח כל בני עמי. והולדות השנאה הן התרבות הסוציאליסטים בזכסים יותר מבכל ארצות אשכנז. בנו פרידריך אוגוסט ידע אולי להקן את קלקול אבותיו.

גורל הפינים. אחת משערוריות פלעהווע היתה, להבחד את העם הפיני, היושב בארצו בקצה צפונית מערבית לממלכת רוסיה, ולעשותו בעל כרחו לרוסים, בשבטי הפינים אשר במזרח רוסיה. להבליה זאת השתמש פלעהווע ככל מיני החבלות רשע ובכל לחץ

ענינים מדי

המצב באוסטריא. הצירים הפולנים של בית מועצות הממלכה נקלו בכובד, להועץ על אדות בית המועצות, השוכה מפני האבסטרקציא. כל הצירים הפולנים הביעו צערם על אשר נכזבה פעולתם בתור עושי פשרה בין האשכנזים והמשיכים. החלפ, כי נחוצ להשיב את הסדרים כפרלמנט על מבונם בתקון תקנות הבית. והממשלה הוסיפה להראות למשיכים אות הכנעה והעברה על מדותיה. בכללת הצבא שלחה פקודה אל המצביאים, כי בקריאת שמות אנשי הצבא מותר לכל אחד לענות "הנני" בלשון עמו. היודע כמה הרבתה שאלת המלה האדורה "הנני" מבונה, כעם ותמרורים בארצות אוסטריא כמה שנים, יבין את ערך ההנחה הזאת, שהיא באמת הסרת מבשול השוב מדרך השלום. מאוה אנשי צבא נענשו בכל שנה על עונתם

ברוסיא וברומניא אין הממשלה מכניסה יהודים לגמנוזיות רק את בני העשירים הגדולים, הזלים זהב הרבה מכיסם לתכלית זאת. משכילינו מקוננים ומיללים על זאת. אבל ראו, בשתי הארצות האלה בכלל אין עתה תנועת התבוללות היהודים בעמים. הממשלות ההן חשבו עלינו רעה ואלקים חשבה לטובה, להחיות את עמנו. אלו יכלו כל היהודים ברוסיא וברומניא להכניס בניהם לגמנוזיות בלי מעצור, אז היתה המרת הדת חזקה שם כמו באשכנז ובאונגריא ולתנועת תחית ישראל ושיבת

"אמלל", לחש השמן בשחוק, "אולם גם מאושר", השיב הסופר בנחה. וימשוך השמן את כתפיו ויחרש. עתה עזבו את בית הקברות ולפניהם השתרעו הדרכים, שלשני עבריהן עומדים בתים רבים זה בצד זה. בכל המקום היה חשך גדול ורק פה ושם נמצאו עששיות מאירות באור כהה, כמו להעיד על חסרון האור פה בארץ הנשית.

"אמור נא לי", פתח השמן אחרי הפסקה קצרה, "מה שלומך שם בקבר?"

"עתה, אחרי אשר הסכנתו אין הדבר דע כל כך. הם ורומיה שם, בתחלה היה רע לי מאד; איזה בסיל בשימו את הגולל על ארוני הקע מסמר במחי. אמנם דבר קמן מאד הוא, אך בכל זאת לא היה נעים לי ביותר. אולי נעשה הדבר הזה בכונה, למען הראות איך השחתי גם אנבי במעשי ופעולותי את מחות אנשים אחרים... אחרי בן באו התולעים, יקחן השמן, ותחלנה לאבל את בשרי לאמ לאמ".

"לא יפלא, הן על כל גופך היתה שפוכה מרה ועל בן לא מאכל האוה היה להן בשרך".

"גופי היה קמן מאד ורל".

"בכל אופן היה המעשה הזה עליהן לחובה אינעימה".

"זה ברור, רק בשד שמן ורשן יערב לחכך".

"עתה הגידה לי, בסתו ירמב לבס בוראי שם בכור?"

"מלח נא במובך על ברבת השלום שלי", העיר השמן בידירות.

"על לא דבר, הגר נא, למה קראתני אליך?"

"למען נלך לשות מעט, ולא יותר".

"אם כן טוב הדבר מאד, אף כי מזוג האוויר רע מאד".

"מפני שמא האחו צנה כך לבמה לא תירא", אמר השמן.

"אך, לא, עוד בחיי אחזה צנה קשה בי ותלפפני מאד".

"בן, כן, עוד אזכור, בעזבך את העולם ההוא היית כלך קר ככפור".

"אמנם כן החיים צננו אותי הומב".

וילכו שניהם בין שדרות הקברים, ועיני המת הפיקו שתי רצועות כחולות של אור, שהאירו את הדרך לפניהם. הגשם ירד בעז ויזודם על פני צלעות הסופר ויחרור גם אל חזהו הנכוב.

"הלך העיריה?" שאל את השמן.

"מה זה יענין אותנו שם?"

"החיים, ארוני", ענה הסופר במנוחה.

"איזה ערך עתה לחיים בעיניך?"

"האדם מעריך כל דבר על פי העמל, שעמל בו. אם הביא, למשל, פעם אחת אבן מראש הרי ארמט אל ביתו, ויקוד אותה מאד, אף כי אבן פשוטה היא מאד".

השמן ויחבט בקבר. "היי! קום נא ארוני". — "למה? נשמע קול קורא מתחת.

"נחוצך הוא".

"אי אפשי לקום!"

"מדוע לא?"

"הגידה נא לי מי אתה?"

"מבירך הישן".

"הצנזור?"

"ה-ה-ה, לא, ירדי".

"אולי שומר?"

"גם זה לא".

"אך המבקר".

"אנכי השמן!"

"אה, אם בן, היכף אופיע".

ברגע ההוא גללה יד נעלמה לאמ את המצבה מעל הקבר ומתחת הארמה עלה שלר. מראה פני השלד היה מבוער מאד. בין פרקי העצמות הסרו הקשרים המהברים אותם ומחרכי עיניו נוצץ אור פוספורי. בתנועה אמית וכמו קפואה הכתה עצם אל עצם והנערה את גושי העפר הנדבקים בהן. "חיה כמוב!" (* קרא השמן, "לא אוכל, אף כי אדיר כל חפצי הוא", ענה הסופר. ושפרו בלחישתה וחריקותה הזכירה את שהיקת העצמות זו בזו.

(זאת היא כרכת שלום של הרוסים. המתרגם.

עפירעפסי

לחלי-הנפילה ר"ל, רשבין (קראמפף) ולמחלות עצבים אחרות ידרשו ספר מיוחד לזה ויקבלוהו בתנחם פראנקא י"י

Privil. Schwanen-Apotheke Frankfurt a. M.

ניכט 10.000

קראנען

אבער פיעלע קראנען עדשפארען זי, ווען זי רען פרוין-קראנט פאן דער פירמא Josef Feil, Krakau, Grodgasse 60 Uhrmacher & Juwelier פערלאנגען. דער אייגען פראנקא אונד גראמיס צונענדערט ווירר.

4 וואכען פראבע-צייט

פערענדע אן יעדערמאן מיינען נייען האבארמיגע זינגערמאשינע (מאדעלל 1904) מיט זעממליכעם צונעהער & קאסטען אונד פינפיערדיגער שריפטליכער נארמאטיע אום נוד 30 fl. אינר נעהמע דיא זעלבע רעטור פאלס ניכט טאדעללאז פונקטאירען זאכטע פערזאנד פרא נאכנאהמען, אדער פארנהיינר זענדונג דעם בעטראגעם.

Nähmaschinen-Versandhaus ARNOLD FALLEK Podgórze, Ringplatz 10.

דיא ציקארע

פאן דער ק. ק. פרויוולגיטערטען אונד אין פערשיעדענען אויסשטעלונגען אויסגעצייכענטען פאבריק

FAST, WITMAYER & SAFIR in Tarnów

איזט, ווי בערופענע פאכמענער אונד צעמיקער פיערפאך אנערקאנט האבען, איהרעם אינהאלטע זאוואהל, ווי אויך איהרע ערצייגונג געמאכט, דען אנערע פאבריקאמען גלייכצייטיג אונד איזט אין סאציאלער ווי אין ריטועללער בע-ציעהונג אללען אנערען קאפעע-סוראגאמען פארצייטעהען, דא איהרע ערצייגער, ווי אללע ראכוי בעשעפטיגטען אייביטער יודען פאן גאליציען זינד. לעגעט דען פרויען אנס הערן, דעם פאלישען פאראורטיילעם — אויכלאנדישע ציקארע פארצייטעהען — זיך אבצוגעוועהנען.

Schicht-Seife

„Hirsch“ Marke: „Schlüssel“

Beste, ausgiebigste und deshalb billigste Seife.

Frei von allen schädlichen Beimengungen.

Überall zu haben!

Beim Einkauf achte man besonders darauf, dass jedes Stück Seife den Namen „Schicht“ und eine der obigen Schutzmarken trägt.

!!! אינטערעסאנט !!!

אויך געבע היערמיט דען געעהרטען פ. ס. קונדען ציר קענטניס, דאס אויך דיא ביי גון אונטער דער פירמא Spira & Gronner געזיהרטע כשרה זעכטווארענפאבריק אויפגע- לעזט האבע, אונד פאן נון אן דיא זייט 30 יאהרע בעסט בעקאנטע כשרה זעכטווארענפאבריק וויעדער אונטער מיינעם אייגענעם נאמען

Hirsch Gronners Sohn. Krakau, Krakaugasse Nr. 17.

אום אייגענעם הויזע ווייטער פיהרע — מיט דער פעטען פערזייכעונג דאס איך שטעסט אייפריג בעמיהט זיין ווערע דאס מיר כייז גון געשעקטע פערטרויען זאוואהל בעצייגליך בעסטער קוואליטעט עט שטרענגסטעם כשרה געוויסענהאפטעסט צו רעכטפערטיגען פער- שפרעכע בעסטע אונד ראשעטע בעדיעונג אונד איהרע געשעצטע אייפטרעגע העפל. ערביטער, צייכנע מיט פארצייטליכסטער האבאכטונג

Hirsch Gronners Sohn

Bernard Gronner Krakau, Krakaugasse Nr. 17.

ג. ב. כייטע נור גענוי צו ארעכערען.

יצא לאור ספר סדרים והתרכוות או דרכי ישועה. תכנן: הפר"י והחברה, הקבצנות והעבודה, עזרתנו בנו. היספה: הברון והפטיש, שם ושארית מחירו 80 העללער (40 קרייצער) להשיגו ע"י האדרעסע A. J. Heuman TARNÓW, (Galizien).

כרך האיטכול המישי

מאסף הכל עניני ספרות ישראל בערך ניוצא לאור ע"י ד"ר ע. גינציג.

הכרך הזה יכיל 20 כונן בדפוס ובו באו ענינים ספרותים מגדולי יסובי ספרינו בארץ ובחוץ ארץ. מחיר הכרך הזה 2 60 עם המשלוח. מחיר כר המשת הברכים ביחד 10 כתרס.

העורך והמוציא לאור: Rabbiner Dr. I. Günzig Loschitz (Mähren).

J. B. Rappaport

Dąbrowa b. Tarnów.

ראס מעטה-ברויערייא

געגרינדעט אים יאהרע 1878.

זעמפיהלש זיין פאבריקאט, וועלכעם גוט בעקאנט איזט, מיט אללער בילליגסטען פרייזען אללערלייא סארטען א. צ. יטארקען עט זיסטען מעטה איינפאך אונד דאפעלמעטה, קאפאוויטין וויא מאלניאק, ווישינאק, זאווע אויך אלטע כומעללען מעטה מיט דען נאמען

Sary polski tranek. אויך האניג אונד וואקס.

Krakau, Methgasse 9.

Hotel Wiedeński

דאס אללגעמיין בעקאנטע יודישע האטעל דעם ר' טובי' מייט על בוים, איזט אין יודיש ארטהאדראקסען קרייזען זעהר בעליעכט, עס ווירד געווכט וועגען דער בעקוועמען לאקאליטעטען, גוטער קיבע בילליגער פרייזען אונד מדייטעמער בעדיעונג.

למוכרת נצח

מאספת הרבנים, שהיתה פה קראקא בקיץ תרס"ג נמצאים ת"י להמכר כזול גדול המונות גדולות וגם קטנות, היינו: תמונה גדולה כנדלה וברחבה 48/64cm. א 50 העללער, תמונה קטנה כמו אנזיבטסקארטע א 4 העל. והקונה מהן לכה"פ בעד סך 8 כתרים אתן לו 20% ראבאטט. תמונות לרוגמא — מוסערזענדונג — לא ישולח רק נגד מעות קרימה.

Dawid Heidenfeld

Kraków, Ulica Bożego Ciała 1.

Wyd.: Naftali Hof. S. M. Lazer. Odpowiedzialny Redaktor: S. M. Lazer. Drukarnia S. L. Deuschera w Podgórzu.

מ. פרייליך

ק. ק. אויסשליסליך פאטענטירט ספעציאליסט אין באנדאוש-פאך פיר ברוכליידענדע בעזימטער דעם עררענדיפלאמס דער „סאציעטע" היגעניסיקע אין פאדוא לעמבערג נראדעצקא 35.

הערדן מ. פרייליך ספעציאליסט פיר ברוכליידענדע אייזשע. ערצייגער פאן קי. פאטענט באנראזשען אין לעמבערג. פאן דען אייניגסטען אונד אייפריכטיגסטען געהיילען מיינעם הערציעים פערנאלאסט שפרעכע אויך איהנע היעמיט עפפענטליך מיינעם פערבינדליכסטען דאנק פיר דיא וואונדערבארע דעמטינג מיינעם פאן אייניגען הערפאראנענדען ערציען, אהנע לעבעכט נעפעתרליכע אפעראציען אויפגענעבענען לעבעס, אויס. — נאכדעם אויך איבער אייזשע דעם הערדן דיר ס. מעטה אין יאסלא אין איהרע אנשטאט אים האלבטארטען צושטאנד דע אנגעקאמען בון, האבען זיא עם דורך איהרע נאטורהיילמעטהאטע אהנע אפעראציען אונד מעדיקאמענטע דאצו געבראכט, מיך בינען 10 מיטטען פאן מיינעם שווערען ליידען שמערצלאז צו בעפרייען, אונד קאן אויך דאהער אויס אייגענער ערפאדונג נור זיא אלס דען איינציגען ספעציאליסטען אין דיעזעם פאכע יעדען ברוכליידענדען צום וואהלע זיינער נעוונדהייט מיט פאללסטער געוויסענהאפטניקייט אעמפפהלען.

לעמבערג דען 4 יענער 1908. 12-1 Louts Aloyse Lorentz Dampfsägebeamter in Jasło geb. Paris.

איבערצייגט אייך

איינמאל, דאס ריא טינטענ-סארטען דער יודישען פאבריק (געגרינדעט 1882)

A. I. REISCHER

WIEŃ, 2/3 Rembrandstr. 34 דען אנדערען פאבריקאמען ניכט נאכשטעהען אונד פערראנגט נור יודישע ערצייגונג.

M. GALITZER

KRAKAU Dietelsgasse 41, Grünwald's Haus

הויפט-ניעדערלאגע זעממליכער אר- מיקעל אויף דעם געביעטע דער אפטיק היורוגיע עלעקטראמעכניק, קאסטעטיק אונד באנדאושמייטעל. ברוכבאנדער פיר ביידע געשלאכטער עט קינדער אין בעסטער, סאלידעסטער אויספיהרונג.

ביז 1000 כר. מאנאטליך

אויך אלס געבענערדוערס) קאנן יעדערמאן לייכט, עהרליך אונד אהנע קאסטען פערדיענען. זענדען זיא זאפארט איהרע אדרעסע אן Steinhausen & Co. Karlsruhe (Baden)